

Ролята на бащата в развитието на детето

Бащата (или неговият заместник) има важна роля за успешното израстване и развитие на детето. Години наред изследователите са насочвали усилията си към ролята на майката в семейството, но през последните 20 години тенденцията е насочена към приемането на грижовния баща, който е все по-силно ангажиран с отглеждането на децата.

Според психологичните тълкувания на отношението баща-деца вече не е актуално да мислим за бащата като за човек, който наблюдава и дава указания, а за детето – като за единствен участник във взаимоотношението, даващ свидетелства за реакциите от общуването. За детето бащата не е празен екран. Те го изследват внимателно и откриват много нюанси в природата му, чувстват

настроенията му и реагират по съответния начин. От ранна възраст детето наблюдава промените в маниера на общуване, в начина по който неговият баща присъства в живота на семейството – дали е спокоен или бърза да се оттегли от общите грижи (което в България сякаш е прието за норма). Децата забелязват несъзнателно изпуснатите реплики и жестове в коментарите му. Малките същества не винаги могат да изтълкуват бащините реакции и отношения, но ги възприемат и копират като норма на поведение и към жената у дома, и към децата в семейството.

Изследванията показват, че бащите които са били много активни в заниманията с децата си в предучилищна възраст, са им

помогнали за развитието на вербалните умения и чувството за контрол върху съдбата си. Освен това се оказва, че за децата в училищна възраст бащите са една от връзките им с външния свят. Изследване на родителските умения сочи, че подрастващите имат нужда от твърди насоки, последвани от обяснение и причини за дадените напътствия. Детето има нужда да говори с баща си, да обсъждат проблеми заедно, да измислят правилата заедно, да се усмихват да се прегръщат и борят по „мъжки“. Добрите бащи осигуряват възможността да прекарват по-дълго време с децата си, а това допринася за хубави спомени, които да останат за

цял живот. Ангажираността на бащата е свързана със самочувствието на децата им. Бащите, които са били по-любвеобилни и са прекарвали повече време с рожбите си, са допринесли по положителен начин за тяхното самочувствие. Татковците, които ценят образованието имат деца, които се представят по-добре в училище.

Добрите бащи се ангажират с живота на децата си. Те ходят на училищните събития, участват в игри и други дейности. Включват децата си в собствения си живот и света на възрастните, като например ги водят там, където работят, или пък ги взимат със себе си когато отиват за риба и пр. Добрите бащи имат големи очаквания от своите наследници, но също така приемат и подкрепят индивидуалното им развитие. Те обръщат внимание на всяко от децата си и никога не се срамуват от тях.

Една от най-важната задача на бащата е въвеждане на **дисциплина**. Бащата е човекът, който трябва да постави граници и стриктност в изпълнението на правилата. Той казва на децата си какво очаква от тях, но го прави с обяснение вместо със сила. Бащата трябва да има контрол над себе си и да запазва самообладание. Той трябва да се научи да приема спокойно малките грешки на децата си и да ги наказва за големите. Така отношенията им ще са стабилни, ще има уважение и няма да има страх.

Бащата играе специална роля в живота на синовете си, моделирането на техните характери и показването на това какво е да си мъж. Бащите показват на момчетата как да имат достойнство, почтеност и уважение към другите, как да се превърнат в отговорни, грижовни хора, които след време също ще станат добри бащи. Изследвания доказват, че момчетата, които се възхищават и искат да подражават на бащите си изкарват по-висока оценка на тестовете за лична морална преценка, морални ценности и правила на поведение. Момчетата, които не се идентифицират със своите татковци показват нежелание да поемат отговорност за действията си, имат проблем със своя самоконтрол и действат и постъпват по-агресивно в училище. Бащите имат важна роля и при отглеждане на момиче. Те му помагат да развие чувството си за женственост и това какво означава да си жена. Дъщерите се учат от бащите си, че са достойни да бъдат обичани и уважавани, като хора. Бащите са модели на това как един мъж трябва да се отнася с жените. Когато баща подкрепя и закриля дъщеря си, тя развива по-голяма независимост и увереност в себе си.

Успешният баща **общува с децата си**, като използва обмислени, премерени и логични ходове, ориентирани към красива игра между двама души – баща и дете, или казано по друг начин добрият баща прилича на силен камък, който съумява да разпознава различните типове ехо от „ударите“ на децата, препратени обратно към него от всяка стъпка, която предприемат в периода на израстването си.